

Adroddiad i'r:	Cyngor Sir
Dyddiad y Cyfarfod:	10 Mai 2016
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Teitl:	Newidiadau i'r Côt Ymddygiad Enghreifftiol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â newidiadau arfaethedig i'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol ar gyfer Cymru o ganlyniad i offeryn statudol a lofnodwyd yn ddiweddar gan y Gweinidog dros Wasanaethau Cyhoeddus, o'r enw Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) (Diwygio) 2016.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 Hysbysu'r aelodau o'r newidiadau arfaethedig i'r Cod Ymddygiad a ddaeth yn sgil y Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) (Diwygio) 2016, (y Gorchymyn).

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod y Cyngor yn mabwysiadu'r Cod Ymddygiad a nodwyd yn Atodiad 1 i'r adroddiad hwn sy'n cynnwys y newidiadau sy'n ofynnol gan Orchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) (Diwygio) 2016.

4. Manylion yr adroddiad.

- 4.1 Mae'r Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus wedi llofnodi'r Gorchymyn ac mae'r Cynghorau wedi cael eu cynghori i fabwysiadu'r newidiadau sydd eu hangen yn eu cyfarfodydd blynyddol a heb fod yn hwyrach na mis Gorffennaf 2016.
- 4.2 Effaith y Gorchymyn yw gwneud newidiadau i'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol sy'n gymwys i aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru. Mae aelodau'n ymwybodol ei bod yn orfodol i bob awdurdod lleol dan adran 51 Deddf Llywodraeth Leol 2000 fabwysiadu Cod Ymarfer ar gyfer ei aelodau, sydd yn cynnwys holl ddarpariaethau'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol. Gall awdurdodau lleol fabwysiadu Cod Ymddygiad sy'n cynnwys darpariaethau ychwanegol i rai y Model, ar yr amod nad yw'r ychwanegiadau hynny yn tynnu oddi ar effaith darpariaethau'r Model.

- 4.3 Mae Cod Ymddygiad Cyngor Sir Ddinbych yn wahanol i'r Model presennol mewn dwy ffordd. Yn gyntaf, mae'n cynnwys gofyniad fod pob aelod yn mynychu hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad o leiaf unwaith bob tymor. Yn ail, mae'n nodi bod rhaid datgan unrhyw anrhegion neu letygarwch sydd werth mwy na £25. Fe fabwysiadwyd y ddarpariaeth hon er mwyn atal yr aelodau rhag torri'r Cod yn anfwriadol. Awgrymir bod yr amrywiadau hyn o'r Cod Engbreiffiol newydd yn cael eu cadw a'u bod yn cael eu cynnwys yn y Cod Ymddygiad a awgrymir a nodir yn Atodiad 1
- 4.4 Mae'r Gorchymyn yn newid y Cod Ymddygiad Engbreiffiol yn y ffyrdd canlynol.
- 4.4.1 Mae paragraff 10(2)(b) yn cael ei hepgor o'r Cod Engbreiffiol. Mae'r paragraff hwn wedi achosi anawsterau yn y gorffennol o ystyried y gwahaniaeth rhwng y bwriad polisi o'i gynnwys a dehongliad llym yr iaith a ddefnyddir yn y paragraff. Gallai dehongliad llym y paragraff, fel y'i geiriwyd, atal aelodau rhag cymryd rhan mewn unrhyw benderfyniad sy'n effeithio ar eu ward tra mai bwriad sylfaenol y polisi oedd cyfyngu ar gwmpas y ddarpariaeth hon ar benderfyniadau a wneir gan gynghorwyr unigol wrth arfer swyddogaethau gweithredol. Mae cael gwared ar y paragraff yn osgoi'r amwysedd hwn.
- 4.4.2 Mae'r rhwymedigaeth ar aelod i roi gwybod i'r Ombwdsmon am achos posibl o dorri'r Cod yn cael ei dynnu allan. Mae'r gofyniad i roi gwybod i'r Swyddog Monitro am doriad o'r fath yn cael ei gadw.
- 4.4.3 Mae paragraff 15 o'r Cod Engbreiffiol yn ymdrin â'r gofrestr buddiannau aelodau ac yn cael ei ddiwygio i egluro bod yn rhaid i unrhyw fuddiant sy'n cael ei ddatgelu am y tro cyntaf gan aelod gael ei gofnodi yn y gofrestr. Mae'r eithriad ar gyfer cynghorwyr tref a chymuned rhag cofrestru buddiannau ariannol penodol ac eraill ymlaen llaw, a restrir ym mharagraff 10(2)(a) y cod, yn cael ei gadw.
- 4.4.4 Trosglwyddodd Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 y cyfrifoldeb am gynnal y gofrestr o fuddiannau aelodau cynghorau tref a chymuned o Swyddog Monitro y cyngor sir ar gyfer yr ardal at y "swyddog priodol" ym mhob cyngor tref a chymuned, yn weithredol o 1 Mai 2015. Mae'r newidiadau hyn i'w gweld ym mharagraffau 15(3) a 15(6) yn y Cod Engbreiffiol newydd.
- 4.5 Mae'r Cod Engbreiffiol newydd yn ddarostyngedig i'r amrywiadau y cyfeirir atynt uchod wedi ei gynnwys yn Atodiad 1 yr adroddiad hwn. Unwaith y bydd y Cod Ymddygiad diwygiedig wedi ei fabwysiadu gan y Cyngor, bydd rhaid cyhoeddi hysbysiad mewn o leiaf un papur newydd sy'n cylchredeg yn yr ardal yn hysbysu'r cyhoedd am ei fabwysiadu a dweud wrthynt lle y gallant ddod o hyd i gopi ohono. Gan y bydd yn rhaid i bob Cyngor Dinas, Tref a Chymuned hefyd fabwysiadu'r diwygiadau i'r Cod, ac awgrymir, i'w cynorthwyo, bod y Cyngor Sir yn cynnwys, yn yr hysbysiad y mae'n ei gyhoeddi, enwau'r Cynghorau eraill hynny a fyddai'n dymuno cael eu cynnwys. Bydd hyn yn arbed y gost o gyhoeddi hysbysiadau ar wahân iddynt. Bydd hefyd rhaid i gopi gael ei anfon at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

- 4.6 Bydd yr Aelodau'n ymwybodol, yn dilyn eu hetholiad, roedd yn ofynnol iddynt lofnodi ymrwymiad i gydymffurfio â thelerau'r Cod Ymddygiad. Roedd geiriad yr ymrwymiad hwnnw yn golygu nad oes angen i Aelodau lofnodi ymrwymiad pellach yn dilyn mabwysiadu'r Cod diwygiedig.
- 4.7 Yn ogystal, mae Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau Safonau, Ymchwiliadau, Goddefeb ac Atgyfeirio) (Cymru) (Diwygio) 2016 wedi dod i rym gan y Gweinidog dros Wasanaethau Cyhoeddus. Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud nifer o ddiwygiadau technegol i reoliadau eraill sy'n ymwneud â'r rhaglen foesegol. Bydd modd i awdurdodau lleol sefydlu Cydbwyllgor Safonau petaent yn dymuno gwneud hynny. Bydd modd i bwyllgorau safonau ohirio cyhoeddi agendâu sy'n gysylltiedig â'u hystyriaeth o ymchwiliad camymddwyn. Mae hyn yn rhywbeth a oedd eisoes yn arfer mewn sawl Pwyllgor.
- 4.8 Mae'r Rheoliadau newydd hefyd yn rhoi pŵer i gyfeirio adroddiad o gamymddwyn i bwyllgor safonau cyngor arall ar gyfer penderfynu a all fod yn ddefnyddiol er mwyn osgoi gwrthdaro buddiannau posibl mewn rhai amgylchiadau. Yn ogystal, cafodd categori cyffredinol o oddefeb ei gyflwyno a fydd yn galluogi pwyllgor safonau i ganiatáu goddefeb os yw o'r farn ei bod yn briodol o dan yr holl amgylchiadau i wneud hynny, lle nad yw'n bosibl fel arall i wneud addasiadau rhesymol i allu derbyn anabled person. Mae goddefeb a roddir o dan y categori hwn sy'n cael effaith barhaus, yn destun adolygiad blynyddol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Nid yw'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol ar y blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Nid oes unrhyw gostau yn gysylltiedig yn uniongyrchol â'r adroddiad ar wahân i'r gost o gyhoeddi hysbysiad mewn papur newydd yn hysbysu'r cyhoedd o fabwysiadu Cod Ymddygiad diwygiedig.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AoEaG) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AoEaG wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

- 7.1 Nid oes angen asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

- 8.1 Mewn cyfarfod ar 16 Ebrill, ystyriodd y Pwyllgor Safonau y diwygiadau a ddaeth i rym gan y Gorchymyn a penderfynu argymhell i'r Cyngor bod y Cod Ymddygiad diwygiedig a nodwyd yn Atodiad 1 yr adroddiad hwn yn cael ei fabwysiadu.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Heblaw cyhoeddi hysbysiadau, nid oes unrhyw gostau ychwanegol sy'n deillio o newidiadau i'r Côt wedi'u nodi.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Nid oes unrhyw risgiau uniongyrchol sy'n gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Adran 51 Deddf Llywodraeth Leol 2000